

Gárdonyi Gergely

Profilalkotás a bűnügyi helyszínen – a gyakorló szakember szemével

**Profiling at the scene of the crime
– through the eyes of a professional**

Absztrakt

Jelen tanulmány a kriminalisztikai ismeretek és tapasztalatok révén a gyakorló szakember szemével mutatja be és rendszerezi a profilalkotást segítő körülményeket a hazai környezetben, valamint felhívja a figyelmet azokra a pontokra, ahol további fejlesztési lehetőségek adódnak az e területen kutatók számára, és olyan veszélyes jelekre koncentrálnak, amelyek a nem szakszerűen lefolytatott szemle (és annak dokumentációja) révén téves irányba vihetik a profilalkotó tevékenységet.

Kulcsszavak: profilalkotás, bűnügyi technika, bűnügyi helyszínelés, fotogrammetria

Abstract

This paper presents forensic knowledge and experience in the Hungarian environment, further it presents the conditions that help profiling in the domestic environment, systematizes them and presents their significance, and draws attention to the points where further development opportunities are provided for researchers in this field, and seeks to draw attention to dangerous signs that could lead to profiling in the wrong direction through improper inspections (documentation).

Keywords: profiling, forensics, crime scene investigation, photogrammetry

Bevezetés

A profilalkotás (profiling) immár három évtizede egyaránt élénken foglalkoztatja a kriminalisták és pszichológusok egy részét külföldön és idehaza. Abban többnyire egyetértés van az egyes szakemberek között, hogy a profialkotás csak egy eszköze a felderítésének, arra kizárólagosan támaszkodni, ítéletet alapítani nem szabad, de abban már vita van, hogy mit is neveznek profilalkotásnak, és abban is, hogy ki végezheti azt. Egyes szerzők szerint ezt kizárólag pszichológus végezheti (Alföldi, 2012a), mások szerint már maga a nyomozó, a helyszínelő is végez ilyen tevékenységet (Petrétei, 2020). Magam Petréteivel értek egyet, a profil megalkotása végigkíséri a teljes bűnügyi szemletevékenységet, párhuzamosan halad a nyomozással, és a nyomozás beérkező adatainak tükrében változik. Ezért megállapításaimat nem a diagnosztikai elemzésre támaszkodó és az induktív módszerekkel dolgozó irányzatok, hanem a Turvey által képviselt deduktív irányzat gondolkodásmódja felől teszem (Lehoczki 2011).

A profilalkotás hazájában, az USA-ban az 1940-es évek óta alkalmazzák ezt a nyomozástámogató módszert (Kemény, 1999). Hazánkban a profilalkotás nem tekint vissza nagy múltra: 1996-ban kezdődött ez a tevékenység az Országos Rendőr-főkapitányság Kriminálisztikai Azonosító Szolgálatánál. Eddig elsősorban a statisztikai alapon működő irányzat vetette meg a lábát (Nyitrai, 2015; Nagy & Elekesné, 2004), a többi irányzat most kezd az érdeklődés középpontjába kerülni, ám egyes eredményei már most figyelemreméltók (Lohner, Hermann & Haller 2021).

Jelen tanulmány nem kívánja bemutatni az egyes irányzatokat, hiszen azt több szerző megette már korábban, és nem kíván állást sem foglalni valamelyik irányzat mellett, csupán bemutatja a gyakorlat irányából a kriminalisztikai ismeretek és tapasztalatok révén a profilalkotást segítő körülményeket, rendszerezi azokat, és bemutatja ezek jelentőségét, valamint jelzi azokat a pontokat, ahol további fejlesztési lehetőségek vannak az e területen kutatók számára, továbbá igyekszik felhívni a figyelmet olyan veszélyes jelekre, amelyek a nem szakszerűen lefolytatott szemle révén téves irányba vihetik a későbbi profilalkotó tevékenységet.

Az előkészületek

A szemle előkészületének tekinthető az a rövid időszak, amikor az eseményről történő értesüléskor végig kell gondolni, hogy hova kell indulni, milyen fény- és terepviszonyok várják a helyszínelőt, mi történt az elsődleges tájékoztatás

szerint (ami az esetek döntő többségében az adatgyűjtés során jelentősen változik). Ilyenkor a szakemberben kialakul egy kép, hogy mi történhetett. Ez a profilalkotáshoz csak annyiban kapcsolódik, hogy ebben a szakaszban bármely következtetést levonni a cselekményre vagy az elkövetőre vonatkozóan elhamarkodott, és minden szakmaiságot nélkülöz – a gyakorlatban azonban mégis többször előfordul. Ez azért említésre méltó, mert az így gondolkodó bűnügyi helyszínelő már nem szívesen változtat az e szakaszban megalkotott prekonceptióján, és ettől a ponttól kezdve – igazolva saját verzióját – hajlamos minden adatot befogadni, amely az ő korai álláspontját megerősíti, és minden olyan adatot elhárítani, amely gyengítheti azt. Ez az attitűd a szemle során felállított profilalkotás torzító tényezőjeként jelentkezhet.

A helyszíni tájékozódás

Ebben a szakaszban történik a helyszínbiztosító rendőr szóbeli jelentésének meghallgatása, a bűnügyi helyszín kordonozottságának felülvizsgálata (szükség esetén módosítása), és valamennyi adatforrás személyes ellenőrzése. Ez azt jelenti, hogy mindent első kézből kell ellenőrizni. Hiába hallgatta meg a helyszínbiztosító rendőr a felfedező tanút, a sértettet és más tanúkat, őket a bűnügyi helyszínelő a saját perspektívájából, a számára releváns kérdések vonatkozásában újra meghallgatja, hogy közvetlenül az adatforrástól tájékozódjon. Ide értendő az is, hogy az elsőként intézkedő rendőrrel mindenképpen újra kell beszélni, hiszen ő rendelkezik azokkal az információkkal, amelyekkel a bűncselekmény helyszínén történő változások figyelemmel követhetők, nota bene azokkal az adatokkal, amelyek a bűnügyi helyszín eredeti állapotára utalnak (például fel volt-e kapcsolva a lámpa a bűncselekmény felfedezésekor, vagy hogyan feküdt a holttest a mentők kiérkezése előtt).

Ebben a szakaszban fel kell kutatni az előzményi adatokat (például orvosi adatokat, korábbi rendőri intézkedéseket), amelyek a későbbi helyszíni vizsgálat relációjában annak kiinduló pontját képezik majd.

A szemle statikus szakasza

A statikus szakaszban a szemle kezdéskori állapotának rögzítésével kell foglalkozni (helyszín jegyzőkönyvi leírása, fénykép- és/vagy videófelvevételek, valamint a helyszínrajz alapjainak elkészítése). Már ekkor, az egyes tárgyak elmozdítása nélkül is a gondolati rekonstrukció segítségével felállítható néhány verzió arra

vonatkozóan, hogy mi történt, hogyan történt, mikor és hol történt, és akár arra is, hogy miért? Szerencsés esetben még arra is választ kaphat a helyszínelő, hogy ki követte el a cselekményt (konkrét személyre utaló adat felkutatása esetén). Az utóbbi kérdés megválaszolására ritkán kerülhet csak sor, de annál gyakoribb az, hogy felállítható egy olyan elkövetői profil, amelynek mentén az egyes nyomozati verziók kidolgozhatók, sőt, egyes verziók megerősíthetők vagy cáfolhatók. Ám ennek során rendkívül körültekintően kell eljárni, mert egy rosszul felállított profil téves útra viheti a nyomozást, amely így végső soron károsabb is lehet a nyomozás sikerére nézve, mintha nem is történt volna profilalkotás.

A verziók felállítása során figyelemmel kell lenni a gondolati rekonstrukció korlátaira is, így számolni kell azzal, hogy 1) az elkövető illogikusan cselekedett; 2) megtévesztő módszert alkalmazott; 3) az észlelt tényekből rossz következtetést von le a helyszínelő. Ennek torzító hatása oly módon küszöbölhető ki, hogy a szemlét valamennyi felmerülő (gyengébb és erősebb) verzió mentén is le kell folytatni (Gárdonyi, 2013). Hogy ennek mi a gyakorlati jelentősége? A nyomozás során felállított verziók közül mindig lesz egy, amelyik a legerősebb. Ha csak abba az irányba, csak annak alátámasztására koncentrálnak a nyomozás, akkor azon verzió későbbi, egyértelmű cáfolata esetén a többi verzió alátámasztására már kifejezetten nehéz vagy akár lehetetlen is lesz intézkedni.¹

A verziók felállítása során a krimináltaktikai területről ismert szituációs modellek jelentősége számottevő (Anti, Barta, Bócz, Illár & Lakatos, 2002). Ezek részben átfedést mutatnak a Turvey által meghatározott vizsgálati szempontokkal:

A tettes és az áldozat közötti kapcsolat jellege

Következtetés vonható le a sértett és az elkövető kapcsolatára a helyszín összekepe alapján. (Esti, éjszakai látogatót fogadott-e? Kávával vagy komplett esti vacsorával várja? Hogyan terít meg: ünnepi terítéssel vagy pedig hétköznapi? Hogy van felöltözve az áldozat: csinosan vagy hétköznapi viseletben? Sminkelte magát? Mit kapott ajándékba: virágot, desszertet, személyesebb tárgyat?) A sértett öltözéke utalhat külső helyszínen arra az időjárásra is, amire a sértett a találkozó időpontjára figyelemmel számíthatott (például vastag ruházatban hajnali órákban, déli időben vékonyabb viseletben). Nyílt terep esetén szintén utalhat a terep milyensége a kapcsolat jellegére: bűvőhelyen, parkban, kávéházban vagy egy épület mögött találtakoztak? A várakozás jeleit

---

¹ Például, ha a legerősebb verzió szerint – egy tanú elmondása alapján – az elkövető az üzlet elülső ajtaján szaladt ki a rablás után, és az adatgyűjtést csak abba az irányba folytatják, majd az eljárás során később kiderül, hogy a tanú tévedett, akkor a hátsó bejárat irányába fellelhető adatforrások felkutatása már nehéz, vagy egyenesen lehetetlen lesz (például két hét múlva kamerafelvételeket vagy a környéken parkoló autók sofőrjeit felkutatni nem sok sikerrel kecsegtet).

is érdemes kutatni és értelmezni (például eldobott cigarettavégek, kiivott flakonok, eldobott zsebkendők, üres ételzacskók).

A helyszín ismerete

A helyszín ismeretére utalhatnak a célirányos keresés egyértelmű jelei, amikor a legrövidebb és legcélszerűbb útvonalon éri el a tettes az eltulajdonított tárgyakat. Különösen igaz ez, ha ezek a tárgyak atipikus helyeken vannak, vagy jó helyismeretet igényel a felkutatásuk. A bűncselekmény helyszínén eltöltött kevés idő is a helyszín ismeretére utalhat.

Az elkövetés módszerének ismerete

Közismert tény, hogy a tettesek ragaszkodnak ahhoz a módszerhez, amelyet korábban több ízben eredményesen használtak. Az is frázisszerű megállapítás, hogy az ölési cselekmény végrehajtásának módja (akárcsak a betöréses lopások során alkalmazott módszer) kötődik az elkövető személyiségéhez, egyes esetekben a szakértelméhez is (Hegedűs, 2019). Igaz lehet ez az attitűd kapcsán is, ahogy az ölési cselekmények során a szükségesnél nagyobb brutalitás alkalmazása a tettes érzelmi motivációjára utalhat. A tettesek számára vonatkozóan is rendelkezésre állhatnak ismeretek a szemle során, hiszen az eltulajdonított tárgy mérete és súlya árulkodó lehet e tekintetben, de a hátrahagyott, szemmel látható nyomok, anyagmaradványok száma, típusa és jellege is iránymutató.

A kriminális területen való jártasság

A tettes nyomozástani jártasságára utaló jel lehet a helyszín túl tökéletes berendezése éppúgy, mint az úgynevezett negatív nyomok² „jelenléte”, de ilyen lehet a tudatos kesztyű- és maszkhasználat is. Az eltűnt vagyontárgyak típusa is árulkodhat a tettes kvalifikáltságáról az értékesítési hálózatának fejlettsége okán (például készpénz, ékszer, nagyértékű festmények).

Le lehet továbbá vonni következtetéseket a cselekmény elkövetésének idejére vonatkozóan is (felszáradt, vizes lábbelinyomok, felkapcsolt lámpa, bútorok porosodása, élő virágok állapota, postaláda tartalma stb.) (Turvey, 2008).

A dinamikus szakasz

A kriminális területen való jártasságot aposztrofálhatja a takarítás nyoma, amelynek a nyomok kutatása során fellelt törlési nyomok jelenlétén túl jele lehet az

---

2 „Negatív” nyomnak nevezzük azokat a nyomokat, amelyeknek egy mechanizmus következményeként ott kellene lenniük, de nincsenek ott (például egy megfűrt zár alatt szükségszerűen jelen kellene lennie fa- és fémmaradványnak, festék-anyagmaradványnak, de az nem észlelhető, mivel a tettes feltakarította).

anyagmaradványok és a nyomok illogikus megjelenése is. Ilyen volt például abban a gépkocsiban fellelt vérgyanús szennyeződés, amelynek jelenlétét a jobb első ülésen nem lehetett felkutatni (negatív jelzést adott az optikai nyomkutató eszköz), azonban a gyári üléshezott feltepvé ott volt alatta a vérgyanús szennyeződés. Ez értelemszerűen csak a kitisztított üléshezott keresztül juthatott a felkutatás helyére. De ilyen volt az a konyhaszekrény is, ahol a lövés nyomait az elkövető a frontoldali lap kicserélésével igyekezett elrejtteni a hatóság elől, de az évekkkel későbbi alaposabb vizsgálat után a szekrény belső oldalfalán a lövedék gurulati helye elárulta a cselekmény elkövetőjét.

A dinamikus szakaszban felkutatott nyomok, anyagmaradványok gyakran a statikus részben is észlelt elváltozások meghosszabbított nyomvonalának következményei (például egy vértócsából „távozó” réteglelakódási nyomok látens folytatása, amely a dinamikus szakaszban a nyomkutatás révén további információkkal szolgál az elkövető egyedi lépésszögére vonatkozóan). Mivel ezek teljesebbé teszik az összképet, ezért megalapozottabb következtetések levonására alkalmasak.

Következtetések a szemle befejezésekor

Ahogy említettem, a tettes profiljának megalkotása a szemle során folyamatosan zajlik, ám a szemle végén – bár a büntetőeljárásban készült szemlejegyzőkönyv nem tartalmaz ilyen részt³ – az esetek döntő többségében elvárható a történeti verzió(k) felállításáa, ennek részeként pedig a felkutatott nyomok, anyagmaradványok, elváltozások alapján az elkövetők lehetséges számának, jártasságának, esetleg egyedi tulajdonságainak meghatározása (erős testfelépítésű – eltűnt tárgyak számából és jellegéből; ügyes mozgású – riasztó kijátszásából; vékony testalkatú – befért a szűk behatolás helyén; speciális, mozgásszervi betegsége van – lábbelinyomokból stb.).

Ami ebben az eljárási szakaszban nem adható meg, azt szakvélemény útján kell a nyomozó hatóságnak beszereznie (például záruk nyomszakértői vizsgálatával, hogy az adott zárat milyen módszerrel nyitották; roncsolásmentes nyitásnál ugyanis ez általában nem állapítható meg a helyszínen).

---

3 A rendkívüli halálesetek vizsgálata során a közigazgatási hatósági eljárásban készült jegyzőkönyvben – nagyon helyesen – van ilyen tartalmi rész. 24/2014. (VII. 11.) ORFK utasítás a rendkívüli halál esetén követendő rendőri eljárásról.

A következtetéseket befolyásoló tényezők

A bűnügyi helyszínelő által tett megállapítások értelmezése, elemzése kapcsán – akár iratanyagból, akár személyes jelenlét esetén – a profilalkotónak figyelemmel kell lennie az alábbi, lehetséges torzító tényezőkre. Szubjektív torzító tényező lehet a bűnügyi helyszínelő által személyesen átélt korábbi hasonló esemény, vagy a hasonló helyszíneken szerzett személyes tapasztalat éppúgy, mint a személyes szimpátia vagy antipátia is. Objektív torzító tényező lehet a szemletevékenység során fellépő külső, zavaró körülmény vagy azok a vezetői elvárások is, amelyek szerencsés esetben csak az időszerecségre vonatkoznak, ám komolyabb problémát jelent, ha ezek egyes – erőszakosan előtérbe helyezett, presszionált – történeti verziókra vonatkoznak (Mészáros, 2021).

A probléma azonban ennél bonyolultabb, ugyanis az emberi kogníció egy olyan összetett rendszeren alapul, amelynek információfeldolgozó képessége bizonyos szempontból korlátozott. Az emberi agy ezért egyszerűsítő mechanizmusokat alkalmaz, amelyek segítségével enyhíti a kognitív terhelését (Dror, 2015). Ezek a mechanizmusok az emberi kogníció hatékony és eredményes működését tévútra is terelhetik (Matlin, 2013). Előzetesen megszerzett tapasztalataink, elvárásaink és szükségleteink torzíthatják az anyagi világ jelenségeinek feldolgozását (Raymond, 1998). E kognitív tényezők akkor válnak különösen meghatározóvá, amikor rossz minőségű, bizonytalan és nehezen meghatározható információk képezik a döntéshozatalunk alapját (Dror, 2011).

Fontos, hogy a szemledokumentációt mindig együtt kell értelmezni. A jegyzőkönyv, a fénykép- és videófelvételek, valamint a helyszínrajz együttesen adhatnak információt a profil felállítása során.

Alapvető elvárás a szemlejegyzőkönyvvel szemben a tényszerűség. Ennek fontossága nemcsak a büntető ítékezés során vitathatatlan, hanem jelentősége van a teljes büntetőeljárás során⁴, így a helyszín rekonstrukciója és a profilalkotás során egyaránt. Elképzelhető ugyanis, hogy a szemlén törtétekről csak utólag, a szemledokumentációból van lehetőség tájékozódni. Ebben az esetben is javasolt a helyszínre utólag kimenni, ugyanis a személyes tapasztalatot semmi sem pótolhatja, még akkor sem, ha vannak eljárások, amelyek megadják a jelenlét realiztikus élményét. Ilyenek a háromdimenziós helyszín-rekonstrukció lehetőségét nyújtó lézerszkennerek vagy fotogrammetriai módszerekkel készített képek (Petrétei, 2016; Metzger, Ujvári & Gárdonyi, 2020), amelyek tanulmányozására a profilalkotás szempontjából is érdemes időt szánni.

---

4 2017. évi IX. törvény a büntető eljárásról (a továbbiakban Be.) 207. §. (2) bekezdés.

Az a szemledokumentáció és szemlevégrehajtási metodika, amelyet képzett szakemberek végeznek szigorú és utólag is bármikor ellenőrizhető protokoll szerint, akkreditált eljárás keretében (Kovács, 2013; Kovács, 2017; Petrétei, 2018) jóval nagyobb eséllyel lesz megbízható, így stabil alapja az annak adataiból dolgozó profilalkotásnak. A szemle megbízhatóságának vizsgálta épp ezért – véleményem szerint – megkerülhetetlen. Ahogy a szakértők (és így a szaktanácsadók) munkájában is jelen van a kognitív torzító hatás, úgy a bűnügyi helyszínelő munkájában is, igaz, ez utóbbit tudományos igényességgel még hazánkban nem vizsgálta senki. Amivel csökkenteni lehet a torzító hatásokat a szakértők esetében, arra érdemes figyelemmel lenni a „szakértői tevékenység előszobájában” tevékenykedő bűnügyi helyszínelők munkájának vizsgálata során is:

- 1) A vizsgálatot végző személy megbízhatósága, képzettsége, gyakorlata.
- 2) Az értékelés módszerei standardokon alapulnak.
- 3) A vizsgálatot végző személyek részt vesznek jártassági vizsgálatokon, amelyek révén felszínre kerülhetnek a torzító tényezők, így azok kiküszöbölésére, megelőzésére intézkedni lehet (Zapf & Dror, 2017).

A szemle megbízhatóságának vizsgálati szempontjait épp ezért meg kell alkotni, és ezen keresztül érdemes a profilalkotási vizsgálatot megelőzően (vagy akár azzal párhuzamosan) a szemle eredményeit is górcső alá venni. Fontos lehet megfigyelni a szemle lefolytatásának metodikáját, a résztvevők képzettségét, gyakorlatát, a technikai eszközök fejlettségét és állapotát éppúgy, mint a szemle lefolyásának rekonstruálhatóságát, és a szemle tényeken alapuló rögzítésének kérdését is.

Véleményem szerint a háttér adatok és módszerek, továbbá az eredmények pontos dokumentálása, valamint a „négy szem”-elvű kontroll alkalmazása a szemle kapcsán is csökkentheti a kockázatokat (Nogel, 2020).

Veszélyes jelek a szemledokumentációban

A szemle iratanyagából készített profilalkotónak fel kell ismernie azokat a jeleket, amelyek nem szakszerű szemletevékenységről árulkodnak. Egyik legfontosabb ilyen jel az, ha a jegyzőkönyv nem tényszerű adatokat is tartalmaz (ilyen kifejezések utalnak erre, mint „itt mászott be az elkövető”, vagy „az elkövető ezt a helyiséget nem kereste fel, ezért itt nyomkutatást a bizottság nem végez”), ez ugyanis következtetés és nem tény. Hogy ez miért probléma? Mert mindenki, aki nem volt jelen a szemlén, de annak adataiból dolgozik, kizárólag a leírás,

a fényképfelvétel és a felülnézeti rajz alapján tud tájékozódni (esetleg a szemlén jelenlévő tanúk meghallgatásából). Ezek segítségével igyekeznek a fellelt állapot és a rögzített nyomok kapcsán a helyszínt átlátni, az összefüggéseket megérteni. Márpedig, ha a tényszerűség hiányzik, akkor a tanulmányozó nem juthat újabb következtetésre – következtetésből ugyanis nem lehet másik hipotézist felállítani a tények ismerte nélkül. Ezért alapvető a szemlejegyzőkönyv készítésekor, hogy csak az érzékszervek által észlelt jelenségeket szabad leírni (a feltételezéseknek nincs helye a jegyzőkönyv leíró részében). Ugyanakkor – egyetértve több hazai szerzővel (Petrétei, 2020) – hiányzik a mai szemlejegyzőkönyvből egy, a szemlét vezető személy által készített vélemény, ha úgy tetszik az értelmező rész. Ennek hiányában nem lehet ugyanis tudni, hogy a szemlét vezető kriminalista mit gondolt, milyen érzései, benyomásai keletkeztek, nota bene milyen szakmai álláspontja alakult ki a bűncselekmény lefolyásával, így pedig az elkövető jellemzőivel kapcsolatban.

A felületes munka sajátja az is, ha a szemlét a bűncselekmény helyszínének tágabb környezetére a szemlebizottság nem terjesztette ki. Ez jó eséllyel ugyanis azt jelenti, hogy alapos vizsgálat e tekintetben nem zajlott, így nem is vehetett észre olyan fontos körülményeket, mint a tettes várakozásának nyomai (például milyen távolságból, mennyi ideig történt), a helyszín megközelítésének módja (például gépkocsi, gyalogos), vagy éppen az érkezés és távozás iránya.

Végül felszínes munkára utal az is, ha elmarad a szemle elején a részletes tájékozódás, az adatforrások újbóli meghallgatása, vagy ezek dokumentációja hiányos. Ezzel is az a probléma, hogy ebben az esetben a szemle lefolytatása során a nyomkutatósi terv felállítása, a gondolati rekonstrukció is hiányos lesz, vagy éppen téves adatok alapján történhet, amely a szemlelévőket helytelen irányba viheti, további következményként akár a szemle adatainak megbízhatóságát kérdőjelezheti meg.

A profilalkotást segítő eljárások és a jogalkotás

Mint korábban leszögeztem, a bűncselekmény helyszínének – legalább utólagos – bejárása véleményem szerint elengedhetetlen a profilalkotási tevékenység során. A profilalkotó (akárcsak – döntését megelőzően – a bíró) a hipotéziseinek felállítása előtt szerencsés, ha minél jobban megismerkedik a bűncselekmény elkövetése utáni, azaz a szemlekori állapottal, amelyet a szemle dokumentációján túl a legalaposabban a szemle során készített háromdimenziós fényképfelvétel és akár egy VR szemüveg alkalmazásával is elvégezhet. Ennek segítségével ugyanis olyan helyzetbe kerülhet, mintha ott lett volna a szemle során.

Ráadásul ez esetben érzékelését nem kell befolyásolja semmilyen körülmény, vélemény (ami a szemle során elhangzik), hanem csak a látott és tapasztalt tényekből, helyszíni adatokból kiindulva készítheti el elemzését, alakíthatja ki álláspontját.

E módszer nem is olyan elérhetetlen, mint azt hinnénk, ugyanis a háromdimenziós felvételek elkészítéséhez ma már nem szükséges sokmillió forintos készüléket venni (Horváth, 2019), hanem egy jó minőségű fényképezőgéppel és egy fotogrammetriai szoftver segítségével, utólagos informatikai munkálatokkal a szemléről háromdimenziós felvétel alkotható (Metzger et al., 2020).

A profilalkotás nem igazságügyi szakértői tevékenység⁵, de mindenképpen szaktanácsadói szolgálat, és mint ilyen, a szakértői tevékenységgel szemben támasztott egyes követelmények e tekintetben alkalmazandók. A szakember igénybevétele a Be. 270. § alapján nemcsak a nyomozási, hanem a vádemelést követő szakban is lehetséges, bár szerepe elsősorban a felderítésben, és nem a bizonyításban van, mégis egyes szerzők szerint ez utóbbiban is felhasználható olyan esetekben, amikor a személyiségprofil alapján azonosított elkövető beismerő vallomást tesz, majd azt a későbbiekben visszavonja, és ekkor a szaktanácsadói véleményben megrajzolt személyiségprofil alkalmas lehet a beismerő vallomás hiteltérdemlőségének megerősítésére, a tagadó vallomás cáfolására, ám elfogadni bizonyítékként csak akkor lehet a szaktanácsadói véleményt, ha annak hiteltérdemlőségét és megbízhatóságát más bizonyítékok is alátámasztják (Alföldi, 2012a).

Felmerülhet a kérdés ezzel kapcsolatban, hogy mennyi információt kell adni a szemle kapcsán a profilozónak. A szakvélemény-alkotás kapcsán a tengerentúlon konkrét kísérleteket is végeztek a torzító információkra és azok bizonyítására vonatkozóan (Dror & Charlton, 2006). Ha túl sok információt kap ugyanis a profilalkotó, akkor a döntését befolyásolhatja a bűnügyi helyszínelő véleménye, és nő a torzítás veszélye (Nogel, 2020), ha nem kap megfelelő mennyiségű adatot, akkor az alapul fekvő tények hiánya miatt a következtetései helyesége, így annak megbízhatósága kerül veszélybe. Közismert, hogy a szakértők által adott véleményeket egyes esetekben befolyásolhatják a hatóság által tett szubjektív nyilatkozatok (Fenyvesi, 2017). Ez a problémakör a profilalkotás kapcsán is további vizsgálatot igényel az eljárás bevezetése előtt.

Egyetértve több szerzővel (Csirik, 2014; Alföldi, 2012b) megállapítható, hogy a profilalkotók bevonása a nyomozásokba a szaktanácsadó igénybevételének

---

5 282/2007. (X. 26.) Korm. rendelet a szakterületek ágazati követelményeiért felelős szervek kijelöléséről, valamint a meghatározott szakkérdésekben kizárólagosan eljáró és egyes szakterületeken szakvéleményt adó szervekről.

lehetőségével a büntető eljárásokban adott, azonban az igénybevétel részletszabályai tekintetében a büntetőeljárás kódex szabályait kibontó 100/2018. (VI. 8.) Korm. rendelet (a nyomozás és az előkészítő eljárás részletes szabályairól) rendelkezései között indokolt lehet e tevékenység szabályozása, amelynek következményeként akár a profilalkotás igénybevételének növekedése is várható (Alföldi, 2012b).

A profilalkotás protokolljának felállítása és hazai viszonyokra történő adaptálása is nagyban segítheti a módszer alkalmazásának elfogadottságát és népszerűségét, amelyhez jó alapot jelentenek a tengerentúlon már bevált módszerek (Salvati, 2005).

Felhasznált irodalom

- Alföldi Á. D. (2012a). A profilalkotás helye a magyar büntetőeljárásban *Magyar Jog*, 59(9) 558–563.
- Alföldi Á. D. (2012b). Az ügyész szerepe és jogai a profilalkotással kapcsolatban. *Ügyészek Lapja*, 19(3), 35–42.
- Antti Cs., Barta E., Bócz E., Illár S. & Lakatos J. (2002). *Krimináltaktika I.* Rejtjel Kiadó.
- Csirik Gy. M. (2014). Néhány gondolat a bűnügyi személyiségprofil-alkotás alapvető kérdéseiről. *Magyar Rendészet*, 14(4), 95–114.
- Dror, I. E. & Charlton, D. (2006). Why Experts Make Errors. *Journal of Forensic Identification* 56(4), 600–616.
- Dror, I. E. (2015). Cognitive neuroscience in forensic science: understanding and utilizing the human element. *Philosophical Transactions of the Royal Society B*, 300(1624), 1–8.
- Dror, I. E. (2011). The Paradox of Human Expertise: Why Experts Can Get It Wrong. In Kapur, N. (Ed.), *The Paradoxical Brain* (pp. 177–188). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511978098.011>
- Fenyvesi Cs. (2017). *A kriminalisztika tendenciái. A bűnügyi nyomozás múltja, jelene, jövője.* Campus Kiadó.
- Gárdonyi G. (2013). A gondolati rekonstrukció korlátai. *Belügyi Szemle*, 61(10), 65–71.
- Hegedűs G. (2019). Nyomozástámogatás - bűnügyi profilalkotás. *Magyar Rendészet*, 9(1) 51–63. <http://doi.org/10.32577/mr.2019.1.3>
- Horváth O. (2019). A jövő kriminalisztikája más szemszögből. *Belügyi Szemle*, 67(11), 39–54. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2019.11.3>
- Kemény G. (1999). A profilalkotás adaptálásáról. *Belügyi Szemle*, 47(3) 3–20.
- Kovács G. (2017). Az Európai Forenzikus Tudományos Térség (EFSA-2020) megalkotásának koncepciója. *Jog, Állam, Politika*, 83–101. <https://dfk-online.sze.hu/images/J%C3%81P/2017/1/kov%C3%A1cs.pdf>

- Kovács G. (2013). A helyszíni szemle normatív szabályozásának igénye és lehetőségei a büntetőeljáráásban In Szoboszlai-Kiss K. & Deli G. (Szerk.), *Tanulmányok a 70 éves Bihari Mihály tiszteletére* (pp. 292–299). Universitas-Győr Nonprofit Kft.
- Lehoczki Á. (2011). Irányzatok a bűnügyiprofil-alkotásban. *Belügyi Szemle*, 59(6), 62–81.
- Lohner K., Hermann Z. & Haller J. (2021). Szexuális motiváció nyomai a tetthelyen: kriminálpszichológiától a kriminalisztikáig. *Belügyi Szemle*, 69(10), 1813-1828. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.10.10>
- Matlin, M. W. (2013). *Cognition*. Hoboken.
- Mészáros B. (2021). A kriminalisztika hipotézisei. *Belügyi Szemle*, 69(10), 1771-1781. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.10.6>
- Metzger M., Ujvári Z. & Gárdonyi G. (2020). A fotogrammetria kriminalisztikai célú alkalmazása: helyszínek, holttestek, tárgyak rekonstrukciója három dimenzióban. *Belügyi Szemle*, 68(11), 57–70. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2020.11.4>
- Nagy E. & Elekesné Lenhardt Zs. (2004). A specifikus elkövetői profilalkotás elmélete és gyakorlata. *Belügyi Szemle*, 52(6) 51-65.
- Nogel M. (2020). *A szakértői bizonyítás aktuális kérdései*. HVG ORAC.
- Nickerson R. S. (1998). Confirmation Bias: A Ubiquitous Phenomenon in Many Guises. *Review of General Psychology*, 2(2), 175-220. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.2.2.175>
- Nyitrai E. (2015). Bűnelemzés a nyomozásban. In Hautzinger Z. & Gaál Gy. (Szerk), *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XVI.* (pp. 141–147). Magyar Hadtudományi Társaság.
- Petrétei D. (2016). Háromdimenziós képalkotás a kriminalisztikában. *Belügyi Szemle*, 64(7-8) 77–86. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2016.7-8.8>
- Petrétei D. (2018). A bűnügyi helyszín a szabványosítási tendenciák és az új Be. tükrében. *Rendőrségi Tanulmányok*, 1(3), 4–48.
- Petrétei D. (2020). Elkövetői profilalkotás és a bűnügyi helyszín elemzése. *Rendőrségi Tanulmányok*, 3(1), 3–49.
- Salfati, C. G. (2005). Homicide Profiling Index (HPI) – A Tool for Measurements of Crime Scene Behaviors, Victim Characteristics, and Offender Characteristics. In Salfati, C. G. (Ed.), *Homicide research: Past, present and future. Proceedings of the 2005 Homicide Research Working Group Annual Symposium* (pp. 151–159). Homicide Research Working Group.
- Turvey, B. B. (2008). *Criminal profiling*. Elsevier.
- Zapf, P. A. & Dror, I. E. (2017). Understanding and Mitigating Bias in Forensic Evaluation: Lessons from Forensic Science. *International Journal of Forensic Mental Health* (3), 227–238. <https://doi.org/10.1080/14999013.2017.1317302>

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

- Gárdonyi G. (2021). Profilalkotás a bűnügyi helyszínen – a gyakorló szakember szemével. *Belügyi Szemle*, 69(12), 2107-2118. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.12.3>